

Forsker Tore Bjørge advarer:

Nazister verver tilhengere gjennom internett

Av ASTRID DALEHAUG NORHEIM

Kristiansand (Dagen): Internett kan være en ny dør inn til nazimiljø. Deres propaganda er bare et museklikk borte, advarer forsker Tore Bjørge ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI).

Nazistmiljøer benytter seg aktivt av internett til å spre usensurert propaganda og nazimusikk. På ungdommers vandring mellom «hjemmesider», kan de lett dumpe innom nazismen, som er et kjent oppslagsord. Her dominerer tilbud og snakebiter på nazistisk musikk, som man lett kan bestille, forteller forsker Tore Bjørge, som blant annet har spesialisert seg på ungdommers vei inn i og ut av nazistiske og rasistiske miljøer. Torsdag hadde han temadag på Mediehogskolen, Gimlekollen mediesenter.

Bjørge mener internett gir nazister en ny og bredere kontaktflate i ungdomsgenerasjonen, men at den utbredte nazimusikken rekrutterer flere enn hva internett direkte gjør.

Internett er et satsingsområde for det svenske rocke- og nazibladet «Nordland», som har hatt ca. 1500 oppkoblinger hver måned på sin informasjon siden i sommer. Internett er mye mer praktisk enn å dele ut løpesedler på et hjørne hvor man risikerer å bli banket opp.

Fra bankran til musikk

Nazistiske miljøer har forandret strategi for å tjene penger, forteller Bjørge og viser til hva som har skjedd i Sverige. Tidligere ranet man banker, mens man nå gir ut cd-er med udekket nazistisk budskap fulgt av «Nordland», som er Sveriges største rockeblad og trølig verdens største nazi-blad.

Trolig er også Sverige verdens største leverandør av nazi-musikk, hele femti av 250 kjente nazi-band kommer fra vårt naboland. Ungdommer kjøper musikken og rockebladet mens millionene triller inn til bakmennene.

Nazibudskapet har sprenget trange grenser og har fått innpass hos nye grupper. «Nordland» har fem tusen abonnenter, men blir gjennom gratis distribusjon spredd til langt flere. Det får konsekvenser.

En undersøkelse viser at nesten sannsynligvis er i tveitusen at «Holocaust»-begrepet, tveifemte mener at ideene har for seg makt.

Feilslette kampanjer

Hva får tenåringer til å kle seg i sorte klær, snau seg på hodet og heile Hitler? De aller færreste er tiltrukket av nazismen som ideologi, den får de med på kjøpet etter de har trådt inn i miljøet. Derfor er store anti-rasistiske kampanjer for å holde unge borte fra slike miljøer feilslett, mener forskeren.

Derimot åpner provokasjon og sinne flere dører inn til nazistiske miljøer. Kommuner som gir leiligh-

heter til flyktninger fremfor norske som trenger kommunal hjelp, eller en slosskamp med innvandrere, kan få nordmenn så provoserte at de søker til miljøer som tar imot slike holdninger.

De som tar sine første skritt inn i nazimiljø føler seg ofte godt motatt, derfor finner også mange mobbeoffer og ensomme veien dit. De får sterke venner som beskytter dem mot mobberne.

Om det er lett å komme inn i miljøet, er det langt vanskeligere å komme inn i de indre sirkler. For å få tilgang dit, må man som regel være med på voldsaksjoner. Og etter slike episoder kan kontaktene man hadde tilbake til verden, være brutt. Har man fått ord på seg for å være nazist, kan man ikke spasere rett ut av miljøet når det måtte passe for å ta opp igjen et annet liv. «Man blir brennmerket», forteller en av dem som har klart å forlate miljøet.

Mens noen går inn i nazistiske og rasistiske miljø for å beskytte seg selv, gjør andre det i opprør til foreldregenerasjonen. Foreldrene gikk i sitt ungdomsopprør til venstre og demonstrerte mot krig, mens dagens ungdom går til høyre hvor vold blir herliggjort.

En søken etter foreldresubstitutt for forsømte barn og ungdommer trekker andre til ekstreme miljøer.

«Arne Myrdahl er en typisk erstatningsfar for mange ungdommer, sier Bjørge.

Underkastelse og paranoia

Hva skjer med tenåringer som står på terskelen til et nazistisk eller rasistisk miljø?

«Mange trekker seg ut etter kort tid. Jo kortere de har vært involvert, jo mindre de er innviet i hemmelighetene, jo lettere kommer de seg ut igjen. De fleste faller fra innen et halvt til ett år.

Blir de værende lenger, blir de tettere knyttet til fellesskapet i den isolerte gruppen. Samtidig blir broene til verden sprenget i takt med voldelige aksjoner man deltar i.

«For nybegynnere er det skjellsattende å bli banket opp eller arrestert. Etterpå kan de snakke om «vi» i stedet for «dere».

«Vi»-et rommer likevel en streng underkastelse under lederne hvor man tar opp i seg miljøets verdier, virkelighetsbilde, klesstil og adferd. De lærer seg å holde kjeft om ting, hvor man kan gå trygt og de venner seg til å alltid kikke over skulderen. De vet at anti-rasister og politi vakter over dem. En følelse av paranoia gjør at nybegynnerne underlegger seg lederne i frykt for å bli stemplet som infiltratører, forteller Bjørge.

Forsker Tore Bjørge forteller at internett er et satsingsområde for nazister. Hver måned har de hatt 1500 oppkoblinger til sin informasjon.

FOTO: DAGFINN JACOBSEN

Veier ut av nazismen

Hva får ungdommer til å trekke seg ut av nazistiske miljøer? Forsker Tore Bjørge gir en oversikt over de mest vanlige grunnene til retrett.

«De får seg en kjærest utenfor miljøet, de får ansvar for ektefelle og barn. Det gir den lojalitet til noen utenfor. Når man får kjærest utenfor miljøet, forsvinner enten han ut, eller man drar kjæresten med seg inn. Etter hvert som de blir flere jenter i miljøet, kanskje hver tredje er jente i dag, blir det flere par innen gruppen, og færre får denne retrettmuligheten.

«Negative reaksjoner fra omgi-

velsene, kjeft fra foreldrene, klammeri med politiet og bank fra anti-rasister kan skremme noen ut. Det har mest virkning på de som akkurat har kommet inn og ikke har kuttet alle bånd til verden utenfor.

«Mange sier at de syntes «det begynte å gå for langt». Særlig gjelder det volden, de er redd for at noen skal bli drept.

«De har tapte illusjoner om miljø og kameratskap. For noen blir det for mye øl og lite politikk, andre oppdager at lojaliteten ikke var reell. Det de trodde var nære kamerater, dolker dem i ryggen fordi de har hørt rykter

om at de er infiltratører. Andre har mistet status, tillit og posisjon i miljøet.

«De mister troen på gruppens ideologi og politikk. Dette gjelder de færreste, akkurat som de færreste går inn på grunn av ideologien. Holdningene forandrer seg heller etter at man har kommet seg ut.

«De føler seg utslitt, de orker ikke presset og spenningen i miljøet lenger. De lengter etter å leve et normalt liv utenfor.

«En del frykter for å ødelegge sin egen fremtid og yrkeskarriere, hvis det blir kjent at de har vært nazister.